

§ 22

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Hakasen ym. opetustoimen resurssien lisäämistä koske- vasta talousarvioaloitteesta

HEL 2017-003238 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lähikoulujen turvaaminen

Lähikouluperiaatetta noudatetaan Helsingissä edelleen. Lapsen ensisijainen koulu on hänen asuinpaikkansa oppilaaksiottoalueen lähikoulu. Kuten aloitteessa on todettu, koulujen koko on kasvanut. Tästä huolimatta entiset koulurakennukset ovat alueilla pääsääntöisesti säilyneet.

Maantieteellisesti suuremmat oppilaaksiottoalueet ovat mahdollistaneet heterogeenisempien luokkien muodostamisen, kun esimerkiksi koulun vieraskielisten oppilaiden osuus on suhteellisesti pienentynyt. Helsingissä tuetaan mm. positiivisen diskriminaation määrärahojen avulla tasa-arvoisten koulutuspalvelujen toteutumista.

Psykologi-, kuraattori- ja avustajaresurssit

Toimiala on tarkistanut vuonna 2015 omien koulujensa ja oppilaitostensa psykologi- ja kuraattoriresurssit vastaamaan vuonna 2014 voimaan tulleen ja vuoden 2015 alusta muutetun oppilas- ja opiskelijahuoltolain perusteena olleita mitoitusperiaatteita: yksi kuraattori/ 780 oppilasta ja yksi psykologi/ 1000 oppilasta. Kaupungin omien koulujen ja oppilaitosten psykologi- ja kuraattoriresurssit on lisätty vuosina 2015–2017 vastaamaan oppilasmäärän kasvun tuomaa tarvetta. Vuoden 2018 talousarvioehdotuksessa on myös varauduttu resurssien lisäämiseen oppilasmäärän kasvaessa. Sama resursointi turvataan myös muille Helsingissä koulutusta järjestäville joko kaupungin tuottamana tai avustamana kaupunginhallituksen linjaamin avustuseriaatein.

Jokainen koulu saa avustajiin oppilasmäärästä riippuvan laskennallisen resurssin. Koulut voivat halutessaan käyttää avustajatoimintaansa myös integraatio- ja positiivisen diskriminaation rahaa. Tämän lisäksi kouluilla on mahdollisuus hakea toimialalta harkinnanvaraista lisäresurssia. Harkinnanvaraisen avustajaresurssin avulla on voitu tukea kouluja, joilla on ollut haastavasti fyysisesti tai psyykkisesti vammaisia oppilaita. Koulut ovat lähes poikkeuksetta olleet tyytyväisiä saamiinsa lisäresursseihin.

29.08.2017

Avustajaresurssia myönnettäessä noudatetaan aina tarveharkintaa. Useimmiten avustajaa ei tarvita jokaiselle oppitunnille. Sekä työsuhteisia- että Seuren kautta palkattuja avustajia oli kuluneena lukuvuonna enemmän kuin koskaan aiemmin, ja sama kehitys näyttää jatkuvan tulevanakin lukuvuonna. Vuoden 2018 talousarvioehdotuksessa on varauduttu oppilas- ja opiskelijamäärän kasvun edellyttämään avustajaresurssien kasvattamiseen sekä erityisoppilaiden määrän kasvuun.

Tukea tarvitsevien oppilaiden kohdalla täytyy aina arvioida kokonaistilanne eli se, millä tavoin koulutettu henkilö on parhaiten avuksi kunkin oppilaan kohdalla. Joskus se on avustaja, joskus samanaikaisopettaja, joskus psykologi tai kuraattori. Paras tulos saadaan silloin, kun kaikkia lapsen tukena toimivia henkilöitä osataan käyttää optimaalisesti.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden valmentava ja kieliopetus

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrän ennakoitaan kasvavan edelleen voimakkaasti. Talousarvioehdotuksessa on varauduttu lisäämään perusopetuksen maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetuspalveluja (valmistava opetus ja suomi toisena kielenä opetus) ennakoidun kysynnän mukaisesti. Valmistavaa opetusta toteutetaan inklusiivisesti siten, että lähtökohtaisesti kaikki oppilaaksiottoalueen 1–2 luokkalaiset valmistavan opetuksen oppilaat opiskelevat lähikoulussaan. Maahanmuuttajataustaisten lasten määrän kasvu edellyttää myös uudenlaisen yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämistä.

Toisella asteella maahanmuuttajien määrä tulee edelleen nousemaan erityisesti ammatillisessa koulutuksessa. Tämä lisää valmistavan opetuksen tarvetta sekä suomi toisena kielenä -opetuksen määrää. Kaikkien opettajien kielitietoisuutta tullaan lisäämään. Maahanmuuttajien pääsyä tutkintotavoitteiseen koulutukseen helpotetaan Osaamiskeskusten toimilla sekä valmistavalla koulutuksella, josta heitä on voitu ohjata sopivaan ammatilliseen koulutukseen. Aikuisopistossa järjestetään edelleen lastenhoidolla tuettuja suomen kielen kursseja maahanmuuttotataustaisille kotivanhemmille sekä töihin pääsyä edistäviä vertaisryhmiä. Sekä nuorten että aikuisten ammatillista koulutusta tuetaan useissa opiskelijaryhmissä koko koulutusajan S2-opetuksella.

Digitaalisten oppimisympäristöjen kehittäminen

Toimiala on laatinut koulutuksen ja oppimisen digitalisaatio-ohjelman vuosille 2016–2019. Ohjelma vastaa tietoyhteiskunnan tarpeisiin ja sisältää tavoitteet ja toimenpiteet ja niihin tarvittavat resurssit opetuksen digiloikan toteuttamiseksi. Digitalisaatio-ohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on kehittää opettajien pedagogista ja digitaalista osaamista.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan talousarvioehdotuksessa on varattu resursseja koulutuksen ja oppimisen digitalisaatio-ohjelman mukaiseen opettajien osaamisen kehittämiseen mm. digikoulutuksilla sekä varmistamalla riittävät resurssit digikoulutuksiin osallistumiseen.

Kaikissa peruskouluissa toimii tutor-opettajat, joiden tehtävänä on perehdyttää ja tukea koulun opettajien osaamista. Runsaat 60 koulua on mukana innovatiiviset koulut- hankkeessa, jossa hankkeen kautta lisätään koulun henkilöstön osaamista. Koulujen kiky-aikaa käytetään osaamisen lisäämiseen. Ammatillisessa koulutuksessa on otettu käyttöön elokuussa 2017 vuosityöaikakokeilu. Vuosityöaika mahdollistaa opettajien työn suunnittelun aiempaa työaikamallia joustavammin ja pedagogisia ratkaisuja mahdollistavammin.

Talousarvioesitykseen 2018 sisältyy investoinneissa 10 miljoonan euron varaus digitalisaatio-ohjelman toteuttamiseen. Rahoituksen avulla kouluille voidaan mm. hankkia tarvittavat tietokoneet. Esimerkiksi vuoden 2017 loppuun mennessä kaikilla peruskoulun opettajilla on oma kannettava tietokone.

Ammatillisen koulutuksen parantaminen

Aloitteessa on tuotu esille ammatillisen koulutuksen paikkojen riittämättömyys, mutta siinä ei ole muutoin tarkemmin yksilöity, miten ammatillista koulutusta tulisi parantaa. Opetuslautakunta on antanut 1.3.2016 ja 31.5.2016 lausunnon kaupunginhallitukselle valtuutettu Hakasen ym. ammatillisen koulutuksen kehittämistä koskevasta valtuustoaloitteesta. Sen mukaan yhtenä keskeisenä kehittämiskohteena on lisätä opiskelupaikkoja koulutustarpeeseen vastaamiseksi.

Opetusviraston vuoden 2018 talousarvioehdotuksen keskeisenä painotuksena tulevalla suunnittelukaudella on toteuttaa koulutus- ja nuorisotakuuta. Siksi toisen asteen koulutuksen tarjonta maksimoidaan kysynnän ja ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan puitteissa.

Ammatillisen koulutuksen reformilainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2018 alkaen. Nykyiset lait ammatillisesta koulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta yhdistetään yhdeksi laiksi. Tutkinnot suoritetaan jatkossa samalla tavalla, ja opinnot henkilökohtaistetaan.

Ammatillisessa koulutuksessa kehitetään reformin myötä jatkuvaa haakeutumista opiskelemaan. Myös työelämäpalveluita kehitetään ja koulutussopimuksien ja oppisopimuksien saamiseksi tehdään kumppanuussopimuksia yritysten ja muiden työnantajien kanssa. Yritysyhteistyötä tullaan lisäämään ja kehittämään myös uudella tavalla tuoden opilaitokseen yritystoimintaa ja tarjoamalla opiskelijoiden toteuttamia pal-

29.08.2017

veluja. Myös joidenkin työllistävien alojen vetovoimaisuutta kehitetään yhteistyöllä työelämän ja ammattikorkeakoulujen kanssa.

Saamenkielinen esiopetus sekä saamenkielisen perusopetuksen aloittaminen

Toimiala on hakenut opetus- ja kulttuuriministeriöstä hankerahaa, jolla kehitetään mm. saamenkielistä opetusta. Tavoitteena on aloittaa 1.8.2017 saamenkielen opetus yhdessä peruskoulussa 1. luokalta lähtien.

Lähiliikunnan edistäminen

Lähes kaikki kaupungin peruskoulut ovat mukana Liikkuva koulu-hankkeessa, johon on saatu Etelä-Suomen aluehallintoviraston rahoitusta. Hankkeessa on tavoitteena lisätä välitunteihin aktiivista toimintaa ja opitunteihin toiminnallisuutta mm. verkostoitumalla oman alueen urheiluseurojen kanssa.

Vuodesta 2017 alkaen Liikkuva koulu-hankerahoitusta on ollut mahdollista hakea myös toisen asteen oppilaitoksiin, ja Helsingin kaupungille myönnettiin rahoitusta 110 000 euroa toiminnan käynnistämiseen toisen asteen oppilaitoksissa. Tavoitteena on lisätä nuorten liikkumista opiskelupäivän aikana sekä sen jälkeen. Oppilaitokset toteuttavat hanketta yhteistyössä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan sekä alueiden urheiluseurojen kanssa.

Koulujen pihoja on kunnostettu tukemaan liikkumista, lähiliikuntapaikkoja suunnitellaan koulujen lähelle, jotta koulut voivat käyttää niitä koulupäivän aikana.

Investointimäärärahat koulutilojen peruskorjaamiseen ja rakentamiseen

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala järjestää suomen- ja ruotsinkielisiä palveluja päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa, perusopetuksen kouluissa, lukioissa, ammattiopistoissa ja työväenopistoissa; yhteensä yli 700:ssa toimipisteessä. Helsingin kaupungin talonrakennushankkeiden investointiohjelmassa vuosille 2017-2026 on toimialan kiinteistöihin esitetty kaikkiaan 76 perusparannushanketta.

Kaupungin roolijaon mukaan Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala määrittää tarvitsemiensa tilojen määrän sekä niiden toiminnalliset tarpeet ja Kaupunkiympäristön toimiala vastaa tarvittavien tilojen hankinnasta, toteutuksesta sekä yllä- ja kunnossapidosta. Strategian mukaisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tehostaa tilankäyttöään ja lisää tilojen yhteiskäyttöä toimialalla.

Yhteistyössä Kaupunkiympäristön toimialan kanssa laadittavassa talonrakennuksen investointiohjelmassa priorisoidaan uusien tarvittavien ti-

29.08.2017

lojen ja perusparannusten kiireellisyysjärjestys vuosittaisen investointi-raamin puitteissa. Käytettävissä olevat varat ja resurssit eivät ole vastanneet kiinteistöjen korjaustarvetta, mikä näkyy korjattavien palvelurakennusten huonona kuntona ja kasvavana korjausvelkana.

Tilatarpeeseen vaikuttaa myös oppilasmäärän kasvu, joka seuraavalla suunnittelukaudella 2017-2026 on noin 1 000 perusopetuksen oppilasta vuodessa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa talousarvioaloitetta, jossa esitetään 10 miljoonan euron lisäystä koulutilojen peruskorjaamiseen ja rakentamiseen.

Toteutettavien korjaushankkeiden määrä vaihtelee vuosittain. Määrärahojen lisääminen mahdollistaa useamman vuosittaisen korjaushankkeen lisäämisen talonrakennusohjelmaan. Koska hankkeiden toteutusaika suunnittelun aloittamisesta hankkeen valmistumiseen saattaa olla yli 5 vuotta uudishankkeissa, on lisärahoituksen tarve huomioitava koko hankkeen ajaksi.

Lautakunta pyytää huomioimaan myös työhön tarvittavat henkilöresurssit ja pitää erityisen tärkeänä rakentamisen laadun varmistamista ja kehittämistä toteutettavissa kohteissa sekä rakennusten riittävää, suunnitelmallista kunnossapitoa. Lautakunta korostaa, että kaikki oppimisen tilat tulee olla toimintaan soveltuvia, terveellisiä ja turvallisia.

Lähes kolmannes toimialan menoista on sisäistä vuokranmaksua. Hankkeiden määrän lisäys kasvattaa vuokramenoja entisestään, mikä tulee huomioida toimialan budjetissa. Sisäisessä vuokraamisessa tulee lisäksi varmistua siitä, että vuokrien suuruus ei saa johtaa opetustoimen ydintoiminnan eli varhaiskasvatuksen tai koulutuspalvelujen heikkenemiseen.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi

Liitteet

1 Hakanen Yrjö ym. talousarvioaloite kvsto 15.3.2017 asia 14

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kasvatus- ja koulutuslautakunnalta on pyydetty lausuntoa valtuutettu Hakasen ym. opetustoimen resurssien lisäämistä koskevasta talousarvioaloitteesta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi

Liitteet

1 Hakanen Yrjö ym. talousarvioaloite kvsto 15.3.2017 asia 14

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano